

VYSOKÁ ŠKOLA TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ústav technicko - technologický

Změna tvrdosti materiálu vlivem tepelného opracování

Autor práce: Tomáš Holý
Vedoucí práce: Ing. Monika Karková, PhD.
Oponent práce: doc. Ing. Ladislav Socha, PhD.

CÍL PRÁCE

- Cílem bakalářské práce je podrobně popsat mechanické zkoušky tvrdosti materiálů. V aplikační části se bakalářská práce zabývá realizací experimentu zvoleného materiálu a jeho hodnocením. Výsledkem práce je zjištění a zhodnocení změn vybraných mechanických vlastností na zvoleném materiálu vlivem působení tepla.

TEORETICKO – METODOLOGICKÁ ČÁST

- Statické zkoušky tvrdosti
  - Podle Brinella
  - Podle Vickerse
  - Podle Rockwella
  - Podle Knoop
- Dynamické zkoušky tvrdosti
  - Poldi kladívko
  - Baumanovo kladívko
  - Shoreho skleroskop
- Vrypové zkoušky tvrdosti
  - Scratch test

METODIKA PRÁCE

- Charakteristika testovaných vzorků
- Změření tvrdosti nekalené a kalené oceli
- Zamrazení vzorků
- Změření tvrdosti nekalené a kalené oceli po zmrazení
- Vyhodnocení experimentu

APLIKAČNÍ ČÁST

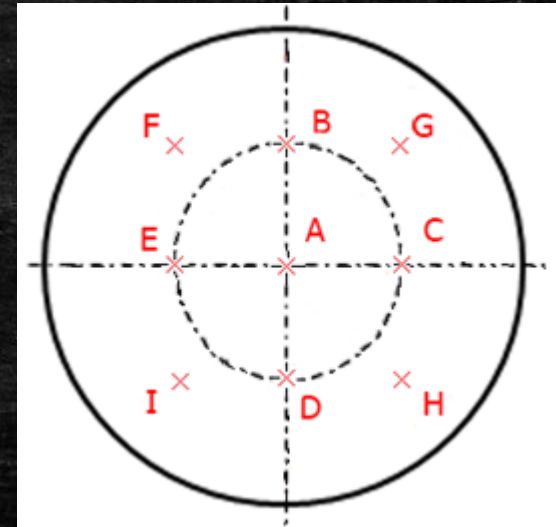
- Konstrukční ocel 11 375
  - 14 vzorků
    - 7 vzorků kaleno
- Kalení
  - Anizotermicky
    - Nejednotný rozpad austenitu
- Zmrazování
  - Náhlé zmrazování z T_K na T_M
  - Zmrazování po dobu 36 dní

Parametry	Hodnota
Teplota okolí / vzorku před kalením $-T_o$	20°C
Kalící teplota $-T_K$	750°C
Čas ohřevu na $T_K - t_o$	82 min
Výdrž na $T_k - T_v$	10 min
Kalící médium	Voda
Teplota kalícího média $-T_M; T_M = T_o$	20°C

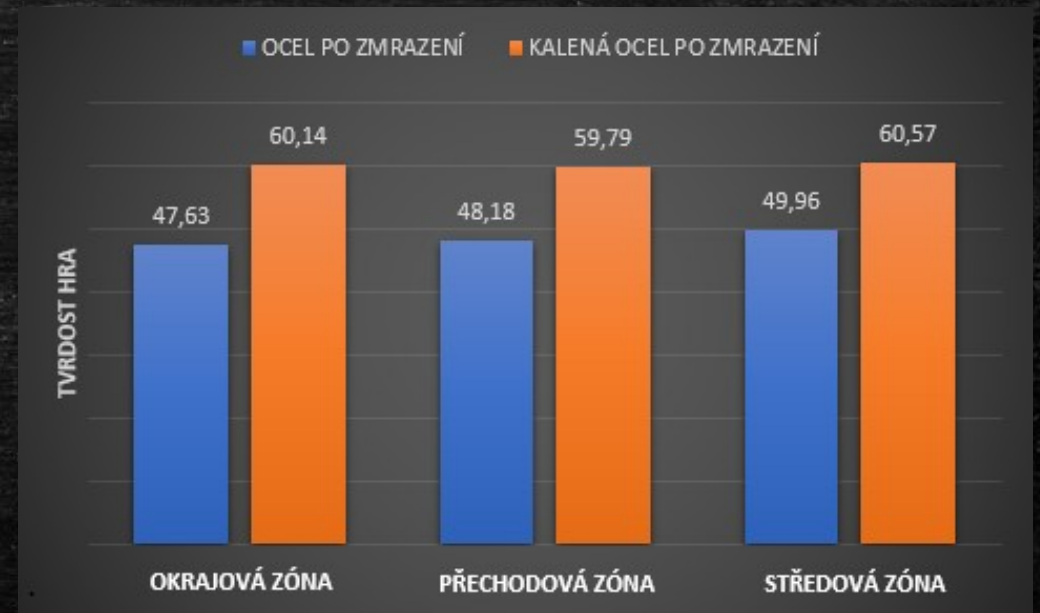
APLIKAČNÍ ČÁST

- Měření tvrdosti
  - Digitální tvrdoměr Wilson Rockwell 574
    - Indentor: Diamantový kužel s úhlem 120
    - Počáteční zatížení: 98,07 N
    - Testovací zatížení: 588,4 N
    - Doba zatížení: 2 sec
  - Měřeno ve stupnici HRA
- Místa měření tvrdosti
  - Zvolená za účelem sledování tvrdosti v průřezu vzorkem

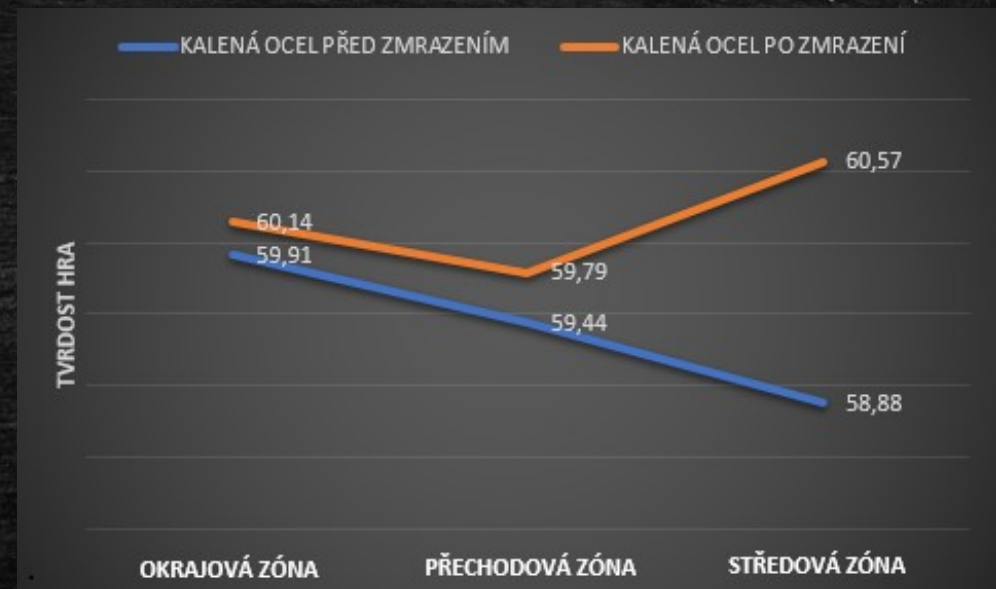
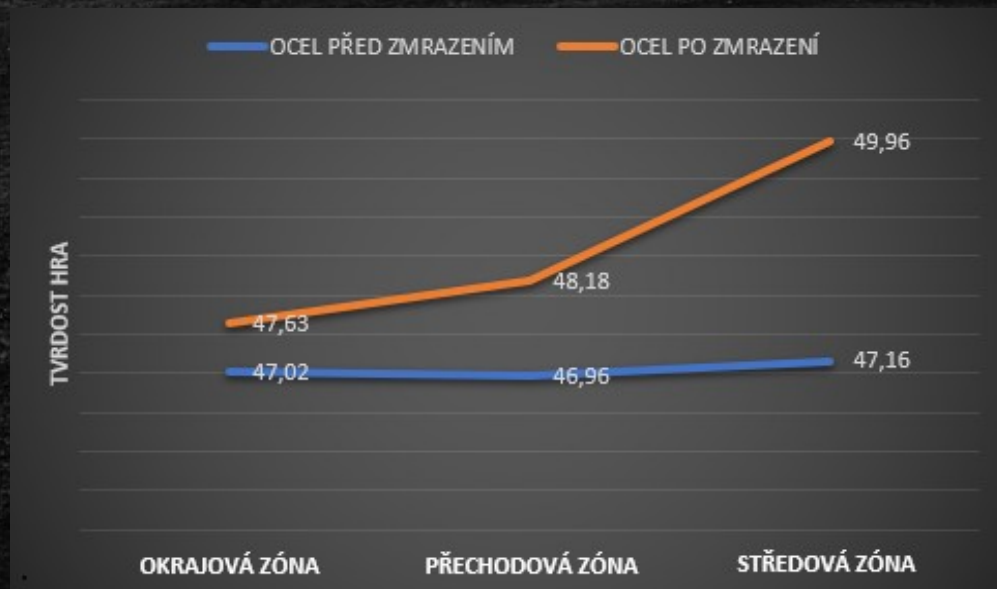
APLIKAČNÍ ČÁST

- Tvrdost při teplotě 20 °C a – 20 °C
  - NEKALENÁ OCEL
  - KALENÁ OCEL

DISKUSE VÝSLEDKŮ

- Nekalené vzorky před zmrazením $\varnothing$ 47,01 j a po zmrazení nárůst o $\varnothing$ 1,52 j
- Kalené vzorky před zmrazením $\varnothing$ 59,41 j a po zmrazení nárůst o $\varnothing$ 1,03 j

DISKUSE VÝSLEDKŮ

- Procesem kalení nárůst tvrdosti o $\varnothing$ 12,35 j
- Procesem zmrazení nárůst tvrdosti o $\varnothing$ 1,03 j

DĚKUJI ZA POZORNOST

Doplňující dotazy

- Vedoucí BP:
  - „Čím je způsobená změna tvrdosti materiálu po úpravě kalením?“
- Oponent BP:
  - „Charakterizujte následující zkoušky tvrdosti dle zatížení: statické, dynamické a vrypové.“
  - „Uvedte, pro jaké typy materiálů lze použít zkoušky dle Brinella, Vickerse a Rockwella.“